

A közép gépípar elnevezést vélhetően Gerő Ernő, az 1950-es évek fő gazdaságpolitikusa ragasztotta a magyar hadiiparra – annak „alcázása” érdekében. A kommunista hatalomátvételt követően Magyarországon is erőltetett tempóban zajlott a szovjetizált hadsereg kiépítése és fejlesztése, amelynek ellátásához szinte a nulláról kellett létrehozni a hazai ipari hátteret. 1950-től tucatnyi új hadiüzem létesült, majd 1952-ben önálló minisztériummá szervezték a hadianyaggyártást. Magyarország mint a Szovjetunió szatellit állama, majd mint a Varsói Szerződés tagja, három nagyszabású fegyverkezési programba kényszerült bele: az első (1948–1953) csődközeli helyzetbe sodorta a hazai gazdaságot, a második (1961–1963) jelentősen hozzájárult a gazdasági egyensúly megborulásához és a növekedés lelassulásához, a harmadikat pedig (1976-tól) eleve azért igyekezett korlátozottan végrehajtani a magyar vezetés, mert már annak terhei nélkül is krízishelyzetben volt a nemzetgazdaság. A többnyire külső erők által vezérelt, hektikus és gyakori irányváltások a katonai és iparpolitikában állandó átszervezésekhez, pazarláshoz, felesleges beruházásokhoz és felemás eredményhez vezettek. Az irányváltásokat a hadiipar is megszenvedte: 1961 végéig megőrizte ugyan szervezeti különállását, ám 1953-tól radikálisan nőtt a civil termelés aránya a hozzá tartozó majd' félszáz vállalatánál. Ezért az 1960-as évektől *haditechnikai vállalatokról* vagy *haditechnikai termelésről* beszéltek a civil minisztériumokba utóbb visszaintegrált, kettős profilú cégek esetében.

A kötet a második világháború végétől 1980-ig dolgozza fel a szektor történetét; addig, ameddig a jelenleg kutatható levéltári források megengedik. Ezekben az évtizedekben gyökeres átalakuláson ment át a magyar közép gépípar: az 1950-es évekbeli, döntően fegyvergyártó nehéziparból az 1970-es évekre a híradástechnikára és műszergyártásra koncentráló, exportorientált modern feldolgozóiparrá vált. A könyv írása során annak feltárása és megértése vezérelt, hogy milyen céllal és indokkal koncentráltak ilyen mértékű forrást a hazai hadianyaggyártás megteremtésére; az akkori döntéshozók megfogalmazták-e alternatívákat; a hadianyag-igényeknek a változásai miként csapódtak le az iparnál; a kiépített hatalmas kapacitásokat hogyan és milyen mértékben sikerült leterhelni a későbbi évtizedekben; a haditechnikai termelésre miként hatottak a gazdasági környezet változásai és a technológiai modernizáció.

Germuska Pál, PhD (1971), 2011 óta a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársa. Kutatási területe a szocialista városok, a fejlesztéspolitika, a haderő és a hadiipar története a szocialista korszakban Magyarországon. Három önálló könyv, valamint közel száz idegen- és magyar nyelvű tudományos és ismeretterjesztő publikáció szerzője; több kötet és CD-ROM szerkesztője.

ISBN 978-963-446-735-9

Ára 5500 Ft

Germuska Pál A MAGYAR KÖZÉP GÉPIPAR

Germuska Pál

A MAGYAR KÖZÉP- GÉPIPAR

Hadiipar
és haditechnikai
termelés
Magyarországon
1945 és
1980 között